

RAIMBALDI DIPLOMATA.

I.

Privilegium pro monasterio S. Victoris.

(Anno 1035.)

[*Gall. Christ.*, t. I, Instrum., p. 95.]

Omnipotentem Deum cum ineffabili providentia suo velle liqueat creasse cuncta, exstat homini datam ad possidendam terram, simulque subsistentia in ea vlt ex ca. Quocirca ego RAIMBALDUS, gratia Dei sedis Arelatensis præsulatus honore sublimatus, enorme scelus meum considerans plurimum, necnon discussionem futuri peccatorum iudicii; territusque imman: flammaram gehennalium, etc. Igitur horum memor, terrorem iudicis formidans, clementiam Redemptoris amplectens, terram meæ potestatis meæque diñionis omnipotenti Deo, Sanctique Victoris martyris monasterio haud longe a mœnibus Massiliæ fundato, abbatibus ac monachis futuris et præsentibus ibidem Deo servientibus statui donandam, et perpetim habendam, videlicet de castro quod vocatur Auriol omnem meam partem quam ego ibi habeo, vel alius pro me, vel excepto alode jam dato in villa et castello, et omni territorio in cultis, et in eremis, in vineis et pratis, pascuis, et silvis, garricis et oglatis, cum cunctis molerdinis ad meam partem de alode et feu (f., feudo), exceptis duobus mansis, quos dedi Aldoardo et Pontio. In omnibus igitur et per omnia de supradicto castro et de omnibus appendiciis ejus quæ pertinent ad meam, ut ita dixerim, friscam, dono Sancto Victori perpetualiter hæc omnia meorum timore peccatorum, simul et æternorum amore præmiorum, venerabili loco, cœtui fratrum sancto, trado possidenda, habenda, vel tenenda, pro animæ meæ, genitorumque meorum remissione omnium peccatorum. Ullus vero a strorum parentum, sive fratrum, quicumque personarum, si habuerit velle donum hoc annullare, non valeat implere, sed componat in vinculo decem libras de auro, itaque Dei summi faciat assumi pœnas perennes pati, et in infernum trudi, et deinceps hoc donum perpetuum ac firmum permaneat in ævum.

Acta est hæc donatio anno ab incarnato Domino 1035, indictione III.

Ego Raimbaldus cum hæredibus meis hanc chartam fieri jussi et firmare rogavi. Bonifacius frater meus me precante firmavit, et cæteri qui sequuntur: Willelmus vicecomes Massiliæ, una cum filiis suis domno Pontio episcopo, Aicardo et Fulcone, Stephano et Bertranno firmaverunt. Aufrannus firmavit. Pontius de Lambisco firm. Guquiramus firm. Fulco firm. Majolus firmavit; Noe firm. Rainaldus firm. Arenul. firm. Bonifacius firm. Faraldus firm. Guisla firm. filius suus Pontius Milo firm. Pontius

A Autrico firm. Rostagnus Willamuro firm. Bonporus firm.

II.

Absolutio a pœnitentiis impertitur in consecratione Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Correno quæ dotatur.

(Anno 1065.)

[Apud ACHERIUM, *Spicil.* t. VI, p. 441.]

RAIMBALDUS servus servorum Dei, apostolica auctoritate omnibus tam clericis quam laicis salutem, adjutorium quoque pœnitentibus concedo. In benedictione ecclesiæ Sanctæ Trinitatis, et Sanctæ Mariæ, Sanctique Joannis ac Sancti Petri in Correns, et in ejus consecratione talem absolutionem concedimus, ut quicumque beneficia daturus hanc ecclesiam ingreditur, cuncta se impetrasse lætetur; et pœnitens qui ad eam in consecratione ejus advenit, tale remedium sibi percipiat; tertiam partem pœnitentiæ illi dimitimus, et ecclesiam usque ad caput anni ei reddimus et pacem, et capillos incidere habeat; et si mors in capite anni venerit, vel insuper annum, ex nostra parte absolutus permaneat; et si in alio anno annualiter vel insuper annum, in ea absolutione permaneat. Quam absolutionem a sancto Petro accepimus, cui, ut fere omnis catholicus orbis agnoscit, potestas cœlitus est collata, quemvis solvat.... vinculis, et liget quos vult in cœlo et in terra, et cui vult dimittat, et quem vult perdat. Quapropter, nobis concedentibus, quicumque bonum huic loco fecerit, talem benedictionem accipiat, sicut superius diximus. Et qui ad hanc ecclesiam ierit, securus ab omnibus inimicis suis vadat, et qui ei aliquid impedimenti præstiterit, sciat se excommunicatum et anathematizatum. Si quis itaque, quod non optamus, temerario ausu contra hanc nostram præceptionem ire conatus fuerit, et in villa quæ vulgo Coreno dicitur, offenderit, si infra quadraginta dies ad emendationem non venerit, sciat se maledictum omnibus maledictionibus quæ in Novo et Veteri continentur Testamento, etc.

III.

Charta pro Sancto Victore a Raimbaldo Arelatensi archiepiscopo confirmata.

(Anno 1069.)

[*Gall. Christ. ibid.* p. 555.]

Ego Jeronimus Rainois quondam filius et Miranda uxor mea, in præsentia D. Raimbaldi Arelatensis urbis archiepiscopi donamus S. Victori mansiones quas in urbe supradicta habere videmur, juxta Ecclesiam S. Genesisii, superque Rodani fluminis ripam, anno 1067. Ego Jeronimus et uxor mea et frater meus Boso hanc donationem firmavimus. Dominus archiepiscopus Raimbaldus firmavit. Ugo

de Bale firmavit. Volgeradus et Amelius frater ejus A firmavit. Fulco frater archiepiscopi firmavit.

IV.

Sermo et confirmatio sanctorum Patrum sanctæ treuvæ Dei.

(Anno 1044.)

[Edidit Dom MARTENS *Thes. Anecd. I, 161, ex ms. Talveræ.*]

In nomine Dei Patris omnipotentis, et Filii, et Spiritus sancti, RAIMBALDUS, Arelatensis archiepiscopus, cum BENEDICTO Avenionensi, et NITARDO Nicensi episcopis, nec non et venerabili abbate domno (1) ODILONE una cum omnibus episcopis et abbatibus, et cuncto clero per universam Galliam habitantibus, omnibus archiepiscopis, episcopis, presbyteris, et cuncto clero per totam Italiam commorantibus, gratia vobis et pax a Deo Patre omnipotente qui est et qui erat et qui venturus est.

Rogamus vos et obsecramus, omnes qui timetis Deum et creditis in eum et ipsius sanguine redempti estis, ut caveatis et provideatis vos ad salutem animarum et corporum, et sequamini vestigia Dei, pacem habentes ad invicem, ut cum ipso mereamini pacem et tranquillitatem perpetuam possidere. Recipite ergo et tenete pacem, et illam trevam Dei, quam et nos, divina inspirante misericordia, de cælo nobis transmissam jam accepimus et firmiter tenemus, ita constitutam et dispositam, videlicet ut ab hora vespertina diei Mercurii inter omnes Christianos amicos et inimicos, vicinos et extraneos, sit firma pax et stabilis treuva usque in ii feriam, id est die lunæ ad ortum solis, ut istis quatuor diebus ac noctibus omni hora securi sint, et faciant quidquid erit opportunum ab omni timore inimicorum absoluti, et in tranquillitate pacis et istius treuvæ confirmati. Quicumque hanc pacem et trevam Dei observaverint ac firmiter tenuerint, sint absoluti a Deo Patre omnipotente et Filio ejus Jesu Christo, et Spiritu sancto, et de sancta Maria cum choris virginum, et de S. Michaeli cum choris angelorum, et de S. Petro principe apostolorum cum omnibus sanctis et fidelibus cunctis, nunc et semper, et per omnia sæcula sæculorum. Qui vero trevam promissam habuerint, et se sciente infringere voluerint, sint excommunicati a Deo Patre omnipotente, et Filio ejus Jesu Christo et Spiritu sancto, et de omnibus sanctis Dei sint excommunicati, maledicti et detestati, hic et in perpetuum, et sint damnati sicut Dathan et Abiron, et sicut Judas qui tradidit Dominum, et sint dimersi in profundum inferni, sicut Pharaon in medio maris, si ad emendationem non venerint, sicut constitutum est. Videlicet si quis in ipsis diebus treuvæ Dei homicidium fecerit, exsul factus, atque a propria patria ejectus, Jerusalem tendens, longinquum illic patiatur exilium. Si vero in aliis quibuslibet rebus supradictam trevam Dei

et pacem fregerit, examinatus per decreta legum sæcularium, juxta modum culpæ cogatur persolvere, et per sanctorum canonum regulas duplicata pœnitentiâ judicabitur. Quod ideo dignum ducimus, ut, si promissionem illic factam in aliquo corrumpere præsumpserimus, mundano et spiritali judicio dupliciter condemnemur. Credimus namque istam causam a Deo nobis cœlitus inspiratam divina opitulatione, quia apud nos, ut credimus, nihil boni agebatur, quando a Deo populo suo transmissa est. Dominica certa dies non celebrabatur, sed cuncta servilia opera in ea fiebant. Promissimus itaque Deo ac devovimus quatrimum, ut supra diximus, ut v feria propter ascensionem, vi feria propter Christi passionem, Sabbatum pro veneratione sepulchræ, et ut Dominica resurrectio inviolabiliter celebraretur, ab omnibus rurale opus in ea omnino non fieret, inimicus inimicum non formidaret, secundum auctoritatem a Deo collatam et ab apostolis traditam. Omnes qui hanc pacem et Dei trevam amaverint benedicimus et absolvimus, sicut superius dictum est. Illos autem qui contradicunt, excommunicamus, maledicimus et anathematizamus, et a liminibus sanctæ matris Ecclesiæ eliminamus. Cum autem evenerit cuiquam vindicare in eos qui hanc charitatem et Dei trevam irrumpere præsumpserint, vindicantes nulli culpæ habeantur obnoxii, sed sicut cultores causæ Dei ab omnibus Christianis exeant et redeant benedicti. Si vero residuis diebus aliquid sublatum fuerit, et in diebus treuvæ obviaverit, omnino non teneatur, ne occasio inimico data videatur. Præterea rogamus vos, fratres, ut in quacunque die apud vos prædicta pax et treuva constituta fuerit, ipsum diem devote recolatis in nomine sanctæ Trinitatis. Latrones quoscunque de vestra regione ejiciatis et abominemini, maledicatis et excommunicetis ex parte omnium sanctorum qui supra scripti sunt. Decimas vero vestras et primitias de laboribus vestris Deo offeratis. De bonis vestris ad ecclesias deportetis pro salute vivorum et defunctorum, ut Deus vos liberet ab omnibus malis in hac vita, et post hanc vitam perducat vos ad regna cœlorum, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

V.

Charta Raimbaldi, qua ecclesiam Sancti Genesii et Sancti Honorati, dat Victorinus monachus.

(*Gall. Christ. nov. edit. I, 95, ex chartario S. Casarii.*)

Omnipotentis Dei incomprehensibili dispositione adeptus hujus sanctæ sedis Arelatensis pontificale culmen, multa subinde mecum de eodem regimine cœpi in animo evolvere, etc. Unde quadam die de religioso loco in honorem Sancti Genesii vel Sancti Honorati constructo, foras muros nostræ civitatis

mana auctoritate, sed etiam divinis terroribus confirmatam.

(1) Hugo Flaviniacensis abbas trevam auctore S. Odilone in primis firmatam fuisse anno 1044 disertis verbis asserit in Chronico, eamque non solum hu-

posito, multa volvens mecum in animo, quomodo de tam spiritali prisci temporis monachorum officio versus esset in possessionis sæcularis servitio, mecum tractavi ut illum locum darem monasterio sancti Victoris de Massilia, in quo constitueret Isarnus abbas monachos in Christi servitia. Igitur ego Raimbaldus, gratia Dei in præsulatus honorem aublimateus, ipsam ecclesiam Sancti Genesii cum omnibus sibi subjectis ecclesiis, et cætera omnia quæ in præsentem videntur tenere, et quidquid in futuro potuerit acquirere, de ipsis rebus quas jam tenet, vel unde quoque aliunde acquisierit, exceptis illis laicalibus feudis, et quidquid laici illi ex ipsis suis feudis abbati congregationis cesserunt, cum eo

A consilio, vel cæterorum episcoporum meorum successorum, totum in manus Isarni abbatis S. Victoris Massiliensis tradimus, donamus, cedimus jure perpetuo, nobis in hoc consentientibus totius provinciæ principibus seu comitibus Josefredo atque Bertranno, et nostræ sedis canonicis Arelatensibus, Poncio Massiliensi episcopo, cum fratribus; tali ratione ut a monachis vel ab abbate census per singulos annos reddatur altari Sancti Stephani vel Sancti Trophimi, libra una incensi in festo sancti Trophimi. Id ipsumque enim, quod inspirante Deo egimus, sacrorum canonum et legalis jubet auctoritas, ut de rebus episcopii construat monasterium.

ANNO DOMINI MLXVII.

GERVASIUS

REMENSIS ARCHIEPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(Ex Gallia Christiana, nov. edit. t. X.)

Præsulem hunc, quem plerique omnes laudant, Willemus abbas Metensis vehementer et inimice insectatus est maledictis, *tyrannum* etiam illum vocans; et tamen abbas ille prædicatur fuisse vir Deo deditus, et sanctissimæ vitæ; non diffidendum, tamen est illum, si fides adhibenda sit. historiæ beati Theoderici abbatis Andaginensis, quamvis *ad omnia sagacem et strenuum, episcopatuque dignum, natura tamen et moribus plusquam oportuerit ferum, immitem et truculentum* fuisse. Natus est ille anno 1007, id est forte 1008, non. Februar. apud Castrum Ledi, parentibus Hamelino seu Aimone domino Castrum Ledi et Hildegarde seu Hildeburge de Bellismo, sore Avesgandi episcopi Cenomanensis. Avesgando avunculo successit in episcopatu, anno 1036; sed vix episcopale solium conscenderat, inquit Marlotus, cum Herbertus, cognomine Baccho, qui jamdudum Avesgando molestus fuerat, ei insidias struit, et inaudita tyrannide ab ingressu urbis Cenomanensis per duos annos excludit. Subinde Godefridus Andegavensis, cui episcopium Gervasius quandiu superstes esset, Herberti pravitate denuo fatigatus promiserat, ei ex amico hostis factus est; nam se delusum arbitratus castellum Ledi obsidione cinxit, tum prætextu ineundæ pacis Gervasium ad familiare colloquium alliciens eum subdole cepit, atque in vinculis captivum per septem annos detinuit, ut ex actis concilii Remensis sub Leone IX colligitur; ubi Godefrida sub anathemate injunctum ut Gervasium libertate donaret: quam tamen ille non est assecutus quin prius castellum Ledi quod sibi patrimonii

B jure obvenerat, etiam nolens cederet. Ex longo et tædioso carcere Gervasius ereptus in Northmanniam secessit, ubi, a Guillelmo duce comiter exceptus, auro, argento, honore, multisque prædiis cumulatur. Fama ejus per universam Galliam crebrescente, rex tantum præsulem allicere ac beneficiis sibi devincere cupiens, eum primo a consiliis esse voluit; tum Gindone archiepiscopo fatis cedente, Remenses infulas ei cupidissime conciliavit, quas annuente clero et populo adeptus est idib. Octobr. anno 1055.

Quadriennio post, x Kal. Jun. ipso die Pentecostes, Philippum I, rege Henrico patre præsentem, inunxit, astantibus viginti quatuor episcopis, ac Nicolai V papæ legatis. Rem gestam exponit vetus charta, quam a tomo II Libertatum ecclesiæ Gallicanæ transcribi curavimus inter instrumenta. Hanc autem nactus occasionem Gervasius, vindicavit sibi totius Galliæ primatum, potestatem consecrandi reges Francorum et summum cancellariatum quem antecessores sui obtinuerant. Cæterum ex charta illa cui concinunt aliæ numero quamplurimæ, præter Albericum Trium Fontium, Chronicon Remense, et appendix ad chronicon Mosomagense, constat Gervasium sedere cœpisse anno 1055; quod si quibusdam aliis instrumentis repugnare videtur, in horum notis chronologicis mendam irrepsisse necesse est scribarum aut librorum vitio. Videtis infra quæ ea de re dicturi sumus in abbacia S. Dionysii Remensis. Exstant plurimæ ad Gervasium litteræ Stephani X papæ, qui illum pro religioſa fortiter